

Sait BAŞER

"**Bilen bilinen ilişkisi**"nde bilginin imkanı, ancak özne ile nesne arasındaki -tabiî olarak mevcut ya da icat edilmiş- bir ortak alan ile mümkündür. Bilen özne ile bilginin kendisine atfedildiği zannedilen nesne arasında en azından özne nezdinde bir kök ortaklığının bulunduğu inanılması gerekir. Anılan ilişki, inanışın doğal karakteri icabı olarak, bilinç sathına yükselmemiş açık seçikleşmemiş olabilir. Ama bu inanış, öznenin zihninde ortaya çıkan anlam yaratmayı temin etmektedir. Yaratmanın konusu tabiiyatıyla anlam yahut bilgidir. Özne kendi ontik niteliklerinden bağımsız bilgi üretebilemez.

Rasyonalite, zannedildiği gibi hiç de uçsuz bucaksız bir kainatta uçuşan ve mutlak gerçeklikten haber veren bir yetenek filan değildir. Rasyonalite, öznenin içinde bulunduğu çeşitli şartlar bağlamında o şartların muhakemesini yapan ve bilgiyi ondan çıkaran, o muhakemenin sonuçlarına bilgi diyen bir yetenektir. Dolayısıyla kendi ontik algısına tamamen yad ve yabancı bir bilgi üretme imkanı yoktur. Keza insanın ontik yapısına dönük inanç ve kavrayışının temel elemanlarından biri, varlık karşısındaki tutum anlamındaki bir ahlakıdır. Dolayısıyla bilgi üretmenin nasıl ontik algıyla kopmaz bir bağı varsa, tarif ettiğimiz türden bir ahlakla da o bilgiyi kesin sınırlarla ayırdetme imkanımız yoktur. Varlık sürekli kendini yenileyen yaratan yahut yaratılması devam eden bir daimi değişim ve dönüşüm içindedir. Dolayısıyla varlık karşısındaki tutum anlamında kullandığımız ahlak, insânî yaratmanın vadisi/zemini anlamına da gelir. Vakıa bu tür bir tavır alışın, yaratışın ontik, epistemik, etik temel ve sonuçları olduğu gibi, aynı faaliyetin estetik sonuçlarını da görmemezlikten gelmemeliyiz.

<http://www.haberkademi.net/default.asp?inc=makaleoku&hid=3247>